

KANIT YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK LTD.ŞTİ.

Adres : Meşrutiyet Cad.No:29/21 06420 Y.Şehir/ANKARA Y.M.M. : Sakıp ŞEKER
Vergi Dairesi : Çankaya V.D. Bağlı Olduğu Oda: Ankara YMM Odası (861)
Vergi Kimlik Numarası : 4960020316 Sicil No : 06102016
Tel : (312) 417 05 96-418 68 29-418 68 43 Mühür No : 898
Fax : (312) 417 66 73 E-mail : Kanitymm@superonline.com

SİRKÜLER NO : 2004/45

Ankara, 03/08/2004

FİRMA YÖNETİCİLERİ VE MUHASEBE BİRİMLERİNİN DİKKATLERİNE,

ENFLASYON DÜZELTMESİ HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Enflasyon düzeltmesi konusunda bazı değişikliklerin de yer aldığı 5228 sayılı Kanun 31.07.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. 5228 sayılı Kanunda enflasyon düzeltmesi konusunda yapılan değişiklikler ile internet ortamında yayımlanan 338 no'lu VUK Genel Tebliğ Taslağı ve 2.8.2004 tarih ve 8 Seri No'lu Vergi Usul Kanunu Sirkülerinde yapılan açıklamalarla ilgili özet bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

1- 31.12.2003 tarihi itibariyle aktif toplamı 7,5 trilyon veya net satışları toplamı (ciro) 15 trilyon lirayı aşmayan mükellefler 2004 yılı geçici vergi dönemlerinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutmayabileceklerdir. Belirtilen iki hadden birini aşmayan mükellefler söz konusu ihtiyarilikten yararlanabilecektir. Ancak, 2004/1.geçici vergi döneminde 31.12.2003 tarihli bilançolarını GVK'nun geçici 25.maddesine göre düzeltenler söz konusu ihtiyarilikten yararlanamayacaklardır. Bu durumda olan mükellefler söz konusu hadlerin altında kalsa dahi 2004/2.geçici vergi döneminde enflasyon düzeltmesi yapacaktır.

2- Mali tablolarını **enflasyon düzeltmesine tabi tutmak zorunda olanlar 2004/2.döneme ait geçici vergi beyannamesini 25 Ağustos 2004** tarihine kadar verebileceklerdir. Mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutanlar geçici vergilerini de 25 Ağustos 2004 tarihine kadar ödeyeceklerdir.

3- Enflasyon düzeltmesi yapanlar geçici vergi beyannamelerine **30.06.2004 tarihli bilançolarını da eklemek zorundadırlar**. Bu nedenle bilançoda yer alan cari hesaplar, kasa ve banka gibi hesapların kontrol edilmesi gerekmektedir.

4- Enflasyon düzeltmesi yapmayanlar **enflasyon düzeltmesi yapmadıklarını** geçici vergi beyannamelerinde belirteceklerdir.

A- 30.06.2004 Tarihli Bilançoların Düzeltmesinde İzlenecek Yöntem

1- 31.12.2003 tarihli bilanço GVK'nun geçici 25.maddesine göre düzeltilmiş olmalıdır.

2- 31.12.2003 tarihli düzeltilmiş bilanço kalemlerinin 30.06.2004 tarihi itibariyle tespit edilen taşıma katsayıları uygulanarak yeniden düzeltilmesi sağlanmalıdır. Döneme ilişkin amortisman giderleri düzeltilmiş duran varlıklar üzerinden hesaplanmalıdır.

3- Satılan ticari mal maliyeti veya imalat işletmelerinde imalata sevk edilecek ilk madde ve malzeme maliyetleri 30.06.2004 tarihi itibarıyla düzeltilmeden ilgili maliyet hesaplarına aktarılmalıdır.

4- Bu işlemden sonra stokta kalan 150-Stoklar, 151-Yarı Mamuller, 152-Mamuller ve 153-Ticari Mallar tercihen **basit ortalama yöntemle** 1,0076 katsayısı uygulanarak düzeltilmelidir. (Ancak, mamullerin ve yarı mamullerin maliyet bedelinin içerisinde amortismanlar enflasyon düzeltmesine tabi tutulduğu için amortisman isabet eden kısım düşüldükten sonra kalan tutar endekslemeye tabi tutulmalıdır. Amortisman tutarının maliyet bedeli içindeki payı çok yüksek değilse, uygulanacak katsayı çok düşük olması nedeniyle söz konusu ayırtırma yapılmadan düzeltme işlemi yapılabilir. Kanunda bu konuda hüküm bulunmakla birlikte Tebliğ Taslağında herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Uygulamada mamul stoklarındaki amortismanı dikkate almayınız.)

5- Enflasyon düzeltme farkları 698-Enflasyon Düzeltme hesabında izlendikten sonra bu hesabın farkı **648-Enflasyon Düzeltme Karları** veya **658-Enflasyon Düzeltme Zararları** hesabına aktarılarak gelir tablosunda yer almalıdır.

B- Geçici Vergi Dönemlerinde Sadece Bilanço Düzeltilecektir.

Geçici vergi dönemlerinde gelir tablosu düzeltilmeyecek, sadece bilanço düzeltililecektir.

C- Düzeltme Katsayıları

30.06.2004 tarihli bilançoların düzeltilmesinde uygulanacak taşıma katsayıları aşağıdaki gibidir.

<u>Aylar</u>	<u>TEFE Endeksi</u>	<u>Haziran 2004 Aynaya Göre Düzeltme Katsayısı</u>
Aralık 2003	7.382,1	1,08136
Ocak 2004	7.576,5	1,05361
Şubat 2004	7.700,6	1,03663
Mart 2004	7.862,2	1,01533
Nisan 2004	8.070,5	0,98912
Mayıs 2004	8.067,0	0,98945
Haziran 2004	7.982,7	1

D- Stoklar Topplulaştırılmış Yöntemlere Göre Düzeltilebilir

Stokların fiili enflasyon artışına göre veya toplulaştırılmış yöntemlerden birisine göre düzeltilmesi mümkün bulunmaktadır. Stok hareketi yüksek olan malların fiili enflasyon artışına göre düzeltilmesi oldukça zordur. Bu nedenle dönem için mal alış ve satışı yüksek olan veya mal çeşidi çok olan işletmeler, stoklarını toplulaştırılmış yöntemlerden birisini kullanabileceklerdir.

a) Basit Ortalama Düzeltme Katsayısı

$$\text{Dönem Ortalama Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Haziran 2004 Tarihli TEFE Endeksi (7.982,7)}}{\text{Haziran 2004 Tarihli TEFE Endeksi} + \text{Mart 2004 Tarihli TEFE Endeksi}} \\ = \frac{7.982,7}{7.982,7 + 7.862,2}$$

2

= 1,0076

Buna göre 30.06.2004 tarihli stokların düzeltilmesinde uygulanacak basit ortalama düzeltme katsayısı olarak **1,0076** uygulanacaktır.

b) Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemi

Bu yöntemde düzeltme katsayısı, enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile hesaplanır.

$$\text{Hareketli Ağırlıklı Ortalama Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{(Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulmuş Dönem Başı Stoğun İlgili Dönemin Sonuna Taşınmış Değeri) + (Dönem İçi Alış ve Giderlerin Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulmuş Değerleri)}}{\text{(Dönem Başı Stok) + (Dönem İçi Alış ve Giderler)}}$$

(Dönem Başı Stok) + (Dönem İçi Alış ve Giderler)

Stokların **düzeltilmesinde basit ortalama yöntemin uygulanmasını önermekteyiz. Keza, geçici vergi dönemlerinde stoklardaki artış dönem karını aynı ölçüde artıracaktır.**

Örnek:

(X) malına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibi olsun.

	<u>Giriş (TL)</u>	<u>Çıkış (TL)</u>	<u>Kalan (TL)</u>
Aralık 2003'den Devir	2.000.000.-		2.000.000.-
Ocak 2004	500.000.-	700.000.-	1.800.000.-
Şubat 2004	800.000.-	200.000.-	2.400.000.-
Mart 2004	400.000.-	400.000.-	2.400.000.-
Nisan 2004	100.000.-	300.000.-	2.200.000.-
Mayıs 2004	500.000.-	600.000.-	2.100.000.-
Haziran 2004	600.000.-	500.000.-	2.200.000.-
	4.900.000.-	2.700.000.-	

1) 2003'ten devreden malın taşınmış değeri:

$$2.000.000 \times 1.08136 = 2.162.720.-$$

2) 2004 yılında satılan malların düzeltilmiş değeri ;

	<u>Giriş Tutarı</u>	<u>Düzeltilme Katsayısı</u>	<u>Düzeltilmiş Değeri</u>
Ocak 2004	500.000.-	1,05361	526.805.-
Şubat 2004	800.000.-	1,03663	829.304.-
Mart 2004	400.000.-	1,01533	406.132.-
Nisan 2004	100.000.-	0,98912	98.912.-
Mayıs 2004	500.000.-	0,98945	494.725.-
Haziran 2004	600.000.-	1	600.000.-
	2.900.000.-		2.955.878.-

$$\begin{aligned} \text{Hareketli Ağırlık Ortalama} &= \frac{\text{Dönem Başı Düzeltilmiş Değer} + \text{Dönem İçi Alış Düzeltilmiş Değer}}{\text{Dönem Başı Düzeltilmemiş Değer} + \text{Dönem İçi Alış Düzeltilmemiş Değer}} \\ \text{Düzeltilme Katsayısı} &= \frac{2.162.720. + 2.955.878.}{2.000.000. + 2.900.000.} \\ &= 1,04461 \end{aligned}$$

$$\mathbf{30.06.2004 Tarihli Düzeltilmiş Stok} = 2.200.000. \times 1,04461 = 2.298.142.-$$

$$\mathbf{Düzeltilme Farkı} = 2.298.142. - 2.200.000 = 98.142.-$$

Muhasebe Kaydı

153-TİCARİ MALLAR	98.142.-
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	98.142.-

Aynı malın **Basit Ortalama Stok yöntemine göre düzeltilmesi halinde;**

$$\text{Dönem Ortalama Düzeltilme Katsayısı} = \frac{7.982,7}{(7.982,7 + 7.862,2) / 2} = 1,0076$$

Buna göre yukardaki (X) malının basit ortalama yöntemine göre düzeltilmiş değeri şöyle hesaplanacaktır.

30.06.2004 tarihli Stok Değeri	: 2.200.000.-TL
Uygulanacak Katsayı	: 1,0076
30.06.2004 Tarihli Düzeltilmiş Değeri	: 2.216.720.-TL
(2.200.000. x 1,0076)	
Düzeltilme Farkı	: 16.720.-TL

Görülebileceği üzere basit ortalama yöntemde düzeltilme farkı daha düşüktür. Mükelleflere bu yöntemi önermekteyiz.

(338 no'lu Tebliğ Taslağında bir önceki geçici vergi dönemi sonundaki fiyat endeksi olarak enflasyon düzeltmesinin yapılmadığı Mart 2004 endeksi dikkate alınmıştır. Kişisel görüşümüz, Aralık 2003 sonu endeksi olmalıydı.)

E- Reel Olmayan Finansman Maliyetinin Ayrıştırılması

5228 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle mükellefler reel olmayan finansman maliyetlerinin hesaplanmasında;

- Borç tutarının esas alınması veya
- Toplam finansman maliyetinin esas alınması

yöntemlerinden **herhangi birisini** seçebileceklerdir. Ancak, mükellefler seçtikleri bu yöntemlerden seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemeyeceklerdir.

$$\mathbf{1.Yöntem : ROFM} = \text{Borç Tutarı} \times \frac{\text{Borcun Kullanıldığı Döneme Ait TEFE} - \text{Borcun Alındığı Aya Ait TEFE}}{\text{Borcun Alındığı Aya Ait TEFE}}$$

$$\mathbf{2.Yöntem : ROFM} = \text{Toplam Finansman Maliyeti} \times \frac{\text{İlgili Döneme Ait TEFE Artış Oranı}}{\text{Ortalama Ticari Kredi Faiz Oranı}}$$

Bu konuda geniş açıklamalar 2004/24 (Düzeltilme) sayılı Sirkülerimizde ve 328 no'lu VUK Genel Tebliğinde yer almaktadır.

F- Enflasyon Düzeltme Kapsamı Dışında Kalanların Durumu

2004/2.geçici vergi döneminde enflasyon düzeltmesi kapsamına girmediği için 30.06.2004 tarihli bilançosunu düzeltmeyecek olan mükellefler 2004/2.geçici vergi dönemine ilişkin gelir tablosunu eski hükümlere göre hazırlayacaklar ve **10 Ağustos 2004** tarihine kadar beyannamelerini verecekler ve 17 Ağustos 2004 tarihinde tahakkuk eden vergiyi ödeyeceklerdir. Diğer bir ifade ile bu mükellefler yeniden değerlendirilecek, duran varlık satışlarında maliyet artış fonu ayırabilecek, 2004 yılında aktife giren kıymetler üzerinden eskiden olduğu gibi %20 oranında (genel olarak) amortisman ayırabilirler. Ancak, 31.12.2004 tarihi itibarıyla yapılacak enflasyon düzeltmesinde fazla ayrılan amortismanların ve fonların düzeltilmesi gerekmektedir.

Saygılarımızla.

**KANIT YEMİNLİ MALİ
MÜŞAVİRLİK LTD.ŞTİ.**